

Az egyszerűség magasiskolája

Murakami Haruki
Miről beszélek, amikor
a futásról beszélek
 Fordította: Nagy Anita
 Geopen Kiadó, 2013
 172 oldal, 2490 Ft

Van a tradicionális japán harcművészetben egy különös szokás: a legmagasabb szintre érő mesterek levette a rangjukat és fokozatukat jelző színes övet, ismét felöltik a kezdők tiszta fehér mezét. A rituálé üzenete nem a szerénységről szól, ahogy azt az európai ember gondolná, hanem azt jelzi, hogy a legmagasabb szinten levők formailag visszatérnek oda, ahonnan indultak: a totális egyszerűséghez és eszköztelenséghez. Ez a fajta letisztultság köszön vissza Murakami Haruki hazánkban nemrég megjelent könyvében. Bár a verbális szikárság mindig is fontos ismérve volt a mágikus realizmus távol-keleti atyamesterének, ezúttal a téma – a futás – még inkább kidomborította azt, amit rajongói a kezdetektől fogva tudnak róla: Murakami egy szót sem ír le feleslegesen.

A mester könyve több tekintetben is más, mint eledig megjelent művei. Először is kilépett a fikció birodalmából: írása realista-naturalista, személyes hangvétellű beszámoló két, számára kiemelkedően fontos szenvedélyről, a futásról és az írásról. Ami miatt ezek gond nélkül megférnek egymás mellett egy kötetben, annak az oka, hogy a két élmény sokban összefügg. Szinkronjuk csak elsőre tűnhet meglepőnek. Aki űzött már valaha magányos sportot, az nagyon jól tudja (a többieknek pedig Murakami elmeséli), hogy az effajta monoton fizikális teljesítmény háttérében nagyon hasonló mentális erők (leginkább akarat, koncentrációképesség és kitartás) állnak, mint amikor valaki egy nagy formátumú szellemi, művészi értéket teremt – például regényt ír.

Ugyanakkor Murakami – legalábbis részéről – leszámol azzal a laikus közhellyel, hogy a hosszútávfutás valamiféle meditatív állapotot akumulálna, amelyet elérve eredetibb ötletek találhatnak utat „odafentről” az íróhoz. Nem: ő a napi rendszerességgel végzett sportot mindeanekelett azért preferálja, mert az biztosítja számára megfelelő fizikai kondíciót ahhoz, hogy utána képes legyen leülni, és szívósan, fáradhatatlanul írni, nem pazarolva időt a bölcsészek által túlonultul jól ismert totális mozgás- és izomhiányból fakadó testi-lelki kinokra, és az ezek folyamánként fellépő makacs fáradtságra. Amikor az írásról beszél, azt teljesen hasonló módon teszi: misztériumok helyett a legpraktikusabb metodikába avatja be olvasóit. Részletesen elmeséli, milyen körülmények között, miféle alkotói attitűdöt felvéve dolgozik, milyen szubjektív és objektív fázisokon megy át egy-egy könyv megírása közben.

Beszámolója azonban mindemellett tartalmaz igazán mély, és meglepően személyes vallomásokot is. Ezek elsősorban amiatt izgalmasak, mert Murakami a pózmentes, zárkózott írók közé tartozik, aki magánemberként egyébként gyakorlatilag láthatatlanul bújjik meg ikonikus művei árnyékában. Mostani nyitottsága egyértelműen annak köszönhető, hogy radikálisan másfajta szerepben lép elénk: a titokzatos keleti szépíró helyét egy lelkes amatőr sportoló foglalja el, aki keresetlen őszinteséggel vall szenvedélyéről a maga valóságában. És mivel ehhez hozzá tartozik a háttérrel biztosító privát szférája (vagyis például a házassága), nem is beszélve legbelső gondolatairól érzéseiről, így ezek is terítékre kerülnek. Persze mértékkel.

A legfontosabb mégis a futás, mint komplex testi-lelki-szellemi élmény, a lehető leghitelesebben ábrázolva. Ennek érdekében Murakami úgy dolgozik, mint egy hiperrealista festő: pedáns figyelemmel ügyel minden részletre, minden girland – hasonlat, anekdota, írói cserfelés – mellőzésére. Stílusa igazodott a hosszútáv-futás módszertanához: felesleges kitérők nélkül, egyenletes tempóban tart célra. Így számol be nemcsak napi futóedzéseiről, de a megmértetésekre való felkészülés időszakáról, és – néhány pregnáns példa kapcsán – magukról a versenyekről is. Szinte természettudományos szenvtelenséggel ír a test és lélek reakcióiról terhelés alatt, részletesen ecsetelve minden lehetséges fázist és állapotot, ami egy futóra vár sportpályafutása során.

Mindez mégsem unalmas vagy személytelen – még azoknak sem, akik életükben nem futottak többet egy háztömbnyinél. Hogy miért? Mert Murakami egyszerűen tehetséges író, aki speciális témákról is úgy tud mesélni, hogy annak több rétege legyen: a nagyon is konkrét, natúr leírások takarásában is érezhető egy általánosabb, filozofikusabb üzenet. Ezúttal fizikum és psziché külön nem választható teljesítményéről, elképesztő erőpotenciáljáról, a mozgás nyújtotta, máshoz nem hasonlítható élményről ír. Arról, hogy a tehetség kibontakoztatásához igenis szembe kell fordulni a tunyasággal, és energiát, időt ölni az alkotásba – különben sose születnek meg a nagy művek. Murakami lefegyverző nyíltsággal vállalja, hogy ez az írása nem tartozik ez utóbbi kategóriába. Viszont a maga módján nagyon is rendben van: képletesen felöltve azt a bizonyos fehér mezét, mesél egyszerűen, egyszerű témákról – futásról, írásról.